

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ І ТУРИЗМУ

ТУРИСТИЧНА КАРТОГРАФІЯ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до курсу

здобувачам геолого-географічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності ІЗ/242 Туризм і рекреація

Одеса
ОНУ імені І. І. Мечникова
2026

**УДК 338.48:528.9(072)
Т878**

Укладачі:

А. М. Шашеро, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму;

З. В. Приходько, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму.

Рецензенти:

М. В. Адобовська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

К. В. Коломієць, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою геолого-географічного факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.*

Т878 **Туристична** картографія [Електронний ресурс] : електрон. метод. рек. до курсу здобувачам геол.-геогр. ф-ту першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. ІЗ/242 Туризм та рекреація / уклад.: А. М. Шашеро, З. В. Приходько. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2026. 62 с. 2 МБ.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності ІЗ/242 Туризм і рекреація відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм». В методичних рекомендаціях викладено зміст навчальної дисципліни за розділами та темами, завдання для підготовки до практичних занять, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, індивідуальних робіт, питання до підсумкового контролю та список рекомендованої літератури, додатки.

УДК 338.48:528.9(072)

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Зміст навчальної дисципліни	7
2. Завдання для підготовки до практичних занять	10
3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи	23
4. Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт	25
5. Питання для поточного та періодичного контролю	27
6. Приклади практичних робіт	30
Рекомендована література	40
Додатки	44

ВСТУП

Географічна карта та картографічний метод відіграють особливу роль в туристичній діяльності. Використання картографічного методу прослідковується від поверхневого знайомства з туристичними об'єктами на певній території до планування та розробки туристичних маршрутів і подорожей. Вивчення навчальної дисципліни «Туристична картографія» базується на відповідному рівні попередньо сформованих загальних знань, вмінь та навичок, які отримані здобувачами на рівні бакалавра в рамках засвоєння загальнонаукових, гуманітарних та спеціальних дисциплін «Туристичне країнознавство», «Географія туризму», «Туристичне краєзнавство». Вона закладає підґрунтя розуміння такого складного соціально-економічного процесу як рекреаційно-туристична діяльність, і є основою для опанування спеціальних дисциплін «Організація туризму», «Міжнародний туризм» тощо.

Метою навчальної дисципліни «Туристична картографія» є досягнення пріоритетів та компетентностей, розуміння та ознайомлення студентів з навичками картографування з використанням ГІС в сфері туризму та рекреації; ознайомлення з картографічними методами, що дають змогу дослідникові відобразити специфіку географічних систем різного просторового рівня. Картографія туризму також покликана бути на службі мандрівників (туристів) при практичних потребах, повсякчас вимагаючи інформацію географічного характеру та картографічного супроводження подорожей.

Завдання дисципліни:

- формування у студентів вмінь і навичок щодо аналізу сучасного стану та ефективного й оптимального розвитку картографії як окремої науки;
- засвоєння студентами основних принципів та методів відображення процесів туристичної діяльності та рекреації діяльності;
- визначення ролі картографії у висвітленні ролі суспільства й природних рекреаційних ресурсів у забезпеченні рекреаційних потреб;
- засвоєння теоретичних положень щодо картографування спеціалізованих рекреаційних систем різного територіального охоплення;
- картографування особливостей міжнародного територіального поділу праці в рекреаційному туристичному обслуговуванні та визначення місця України на світовому ринку відповідних послуг;
- опанування методів, що використовуються при картографічному аналізі рекреаційно-туристичних регіонів та обґрунтування їх раціональної територіальної організації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**, передбачених освітньо-професійною програмою:

а) *інтегральної*: Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

б) *загальних (КЗ)*: Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу; Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

в) *спеціальних фахових, предметних (КФС)*: Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності; Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах; Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

Програмні результати навчання (ПР), згідно з ОПП:

Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;

Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;

Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;

Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей;

Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

Очікувані результати навчання. У результаті опанування ЗК, ФК та ПРН студент повинен

знати:

- теоретичні основи картографії, властивості картографічних творів та їх класифікацію, способи і прийоми картографування, базові положення проектування, укладання та видання карт,
- особливості використання картографічних творів у практичній роботі, загальні вимоги щодо аналізу й оцінки картографічних джерел;
- розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують картографію;

- розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері рекреації і туризму за допомогою картографічного методу;
- основні принципи та методи відображення процесів туристичної діяльності та рекреації діяльності;
- історію зародження та розвитку туристичної картографії;

вміти:

- застосовувати картографічний метод у наукових і практичних цілях, використовувати картографічні твори як засоби просторового узагальнення туристичної інформації;
- розрізняти карти за змістом зображеного на картах, виділяючи топографічну, загально-географічну та тематичну картографію;
- розуміти зміст соціально-економічних карт та їх особливості, розумітися на класифікації;
- використовувати різні джерела для складання карт, розумітися на способах картографічного зображення;
- володіти новими методами картографування (комп'ютерна картографія, автоматизація, аерокосмічна картографія);
- картографувати за допомогою ГІС-технологій умови формування та функціонування, структурних особливостей рекреаційних комплексів різного рівня.

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретико-методологічні принципи визначення картографії, як науки.

Предмет дослідження, наукові школи

ТЕМА 1. Зародження і розвиток картографії. Місце туристичної картографії в системі картографічних і суспільно-географічних наук

Географічні карти та їх класифікація. Об'єктом вивчення даного курсу виступає суспільство загалом або окремі його сфери (демографічна, соціальна, економічна, екологічна, культурна, політична, духовно-релігійна). Предмет – картографування суспільно-географічних об'єктів, явищ і процесів (їхніх властивостей, взаємозв'язків та змін у просторі й часі). Картографія – суміжна із суспільною географією дисципліна. Топографічна, загально-географічна та тематична картографія. Природно-географічна і суспільно-географічна картографія – складові частини тематичної картографії. Система картографічних наук: *традиційні*: математична картографія, проектування і складання карт, оформлення карт, історія картографії; *нові*: загальна теорія картографії, використання карт, економіка та організація картографічного виробництва; *найновіші* картографічні науки: картографічна семіотика, математико-картографічне моделювання, картографічна математика, цифрове картографування, геоінформаційне картографування. Розвиток картографічних досліджень. Зв'язок картографії із суспільною географією, статистикою, інформатикою, електронікою, приладобудуванням, хімічною технологією і поліграфією.

ТЕМА 2. Типи класифікацій географічних та туристичних карт

Класифікація географічних карт за змістом; за масштабом; за охопленням зображуваної території; за призначенням; за ступенем узагальнення головних елементів змісту; за способами зображення; за ступенем об'єктивності змісту; за практичним спрямуванням; за принципами складання; за способами користування; за оформленням карт; за способом виготовлення.

ТЕМА 3. Науково-методичні основи картографування географічних об'єктів: елементи карти, методи та принципи картографування

Об'єкти картографування – суспільно-географічні системи різного ієрархічного рівня. Елементарні об'єкти: поселення, промислові і сільськогосподарські підприємства тощо. Складні об'єкти: населення, господарство, транспорт тощо. Конкретні й абстрактні об'єкти. Об'єкти

точкової локалізації, лінійні й площинні. Одиниця суспільно-географічного картографування. Елементи карти: математична основа, макет компонування карти, формат, а також підписи, картографічне зображення, легенда карти, додаткові та допоміжні елементи карти. Традиційні і нові методи картографування. Метод польового картографування. Метод камерального картографування. Картографічна генералізація: змістовна та геометрична. Принципи картографування: відповідність змісту карти її цільовому призначенню; дотримання єдності змісту карти, його повноти і завершеності; точна графічна локалізація всього змісту карти залежно від масштабу, способів картографування, розміщення об'єктів; оптимальне навантаження карти різними елементами змісту; виділення головних елементів змісту карти; можливість порівняння зображених об'єктів; єдність часу під час розкриття змісту карти; відображення всіх об'єктів картографування однаковими показниками; повнота й одноманітність первинних матеріалів для всієї досліджуваної території; дотримання узгодженості у способах картографування та оформленні карти.

ТЕМА 4. Програма карти, засоби і способи картографічного зображення

Елементи програми карти: завдання на розроблення карти; математична основа карти; зміст карти; легенда карти; картографічні джерела; географічні й статистичні характеристики. Картографічна знакова система.

ТЕМА 5. Картографування загально-географічних елементів точної локалізації природних, господарських та культурно-історичних об'єктів

Способи картографування – значковий, ареалів, картодіаграми, картограми. Одиниці картографування: галузь, підприємство, центр тощо. Кількісні показники картографування: обсяг продукції, кількість працюючих, вартість основних фондів. Спосіб зображення кількісних характеристик – масштабні значки. Якісні показники картографування: галузева структура. Колір і штриховка значка – основні засоби зображення якісних характеристик. Тематика карти. Напрями вдосконалення тематики і змісту карт в умовах ринкової економіки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Особливості картографування різних сфер діяльності суспільства

ТЕМА 6. Комплексні карти рекреації та туризму

Сучасний стан туристичної картографії в Україні. Туристична карта: мета, вимоги, що ставлять до туристичної карти. Класифікація туристичних карт. Сутність тематичних карт та елементи їхнього змісту. Топографічна основа туристичних карт. Зміст легенди туристичної карти. Способи відображення на тематичних картах. Спеціальні умовні позначення та використання на туристичній карті. Складання карт для забезпечення розвитку індустрії туризму та регулювання туристичної діяльності.

ТЕМА 7. Туристичні картографічні матеріали

Легенда туристичної карти. Спеціальні умовні позначення. Аналіз і розробка науково-довідникових рекреаційних карт. Аналіз і розробка карт для різних видів туризму. Туристичні карти і просування туристичного продукту. Комп'ютерні технології при складанні і виданні туристичних карт. Картографічне забезпечення територіального планування туристичної індустрії.

ТЕМА 8. Картографування територіальних рекреаційних систем на туристичних картах

Зображення елементів і властивостей територіально-рекреаційних систем на туристичних картах. Основні групи сюжетів науково-довідникових рекреаційних карт. Види рекреаційно-туристичних карт. Основні принципи і методи картографічного моделювання територіальних рекреаційних систем.

ТЕМА 9. Маршрутні туристичні карти

Кarti для спортивного орієнтування: теорія та практика використання. Маршрутні туристичні карти як показ вузької смуги маршрутів (пішохідних, лижних, кінних, автомобільних та комбінованих). Показ частки території навколо маршруту. Принципи та особливості показу (картографування). Знакування туристичних маршрутів на місцевості.

ТЕМА 10. Застосування картографічних творів в науковій і практичній роботі

Карта як засіб пізнання дійсності. Картографічний метод дослідження в туризмі. Аналіз та оцінка туристичних карт. Прийоми і способи картографічних досліджень. Вивчення за картами розміщення, структури, взаємозв'язків в туристичній сфері. Вивчення динаміки галузі, туристичних об'єктів та прогнозування їх розвитку. Оцінка надійності досліджень за картами.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Зародження і розвиток картографії. Місце туристичної картографії в системі картографічних і суспільно-географічних наук

Питання для обговорення

1. Зародження і розвиток картографії.
2. Поняття про туристичну картографію як стародавню науку.
3. Найважливіші особливості туристичної картографії.
4. Етапи розвитку картографії: давній період розвитку, середні віки, новий час, «радянська картографія», сучасний період картографії як науки в ХІХ ст.

Самостійна робота

1. Які сфери суспільно корисної праці охоплює картографія?
2. Що є предметом вивчення картографії як науки?
3. Якими методами картографія вирішує наукові і практичні завдання?
4. Що таке картографування?
5. З якими науками має зв'язки картографія?
6. Які результати взаємозв'язків картографії з іншими науками?

Термінологічний словник

- туристична картографія
- картографічні науки
- туристська картографія
- археокартографія
- картографічна візуалізація
- картографічні моделі та твори
- інфраструктура геопросторових даних
- електронні карти
- картографічне забезпечення туристичного бізнесу

Індивідуальні завдання

1. Спеціальна картографічна дисципліна – туристична картографія.
2. Практична потреба мандрівників у інформації країнознавчого характеру та картографічному супроводженні подорожей.
3. Перші туристичні путівники і карти.
4. Роль діяльності Василя Григоровича-Барського та Афанасія Кальнофогійського у розвитку туристичної картографії.

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Запропонуйте дайджест основних джерел картографічної інформації.
2. Опрацювати та занотувати категорійно-понятійний апарат туристичної картографії.
3. Опрацювати та записати методику аналітичного та синтетичного підходу до збору картографічної інформації, орієнтуватись у їх особливостях.

ТЕМА 2. Типи класифікацій географічних та туристичних карт. Розгляд класифікацій географічних та туристичних карт за різними авторами

Питання для обговорення

Класифікація за трьома класами: географічні або карти Землі; карти планет або карти інших небесних тіл; і карти астрономічні або карти зоряного неба.

1. Класифікація за основними ознаками, за якими класифікують географічні карти: тематика, розмір поданої території, масштаб та призначення.
 - а) За тематикою (змістом) географічні карти поділяють на загально-географічні і тематичні.
 - б) За докладністю зображення розрізняють карти топографічні (з найбільш деталізованим змістом), оглядово-топографічні та оглядові, що різняться ступенем узагальнення зображеного на картах. Такий поділ тісно пов'язаний з масштабом загально географічних карт (див. стор. 17).
2. Класифікація тематичних карт. Основним є поділ на карти природних явищ або фізико-географічні і карти суспільних явищ або соціально-економічні.
3. Класифікація різних видів карт: за розміром зображення території (масштабом), за призначенням, за широтою теми, за методами наукового дослідження об'єктів картографування, за ступенем об'єктивності (достовірності), практичною направленістю, за способом користування, за способом виготовлення.

Самостійна робота

1. Класифікація атласів і глобусів.
2. Розгляд класифікацій географічних та туристичних карт за різними авторами. Робота з Національним атласом України (комп'ютерна та паперова версії).

Термінологічний словник

- польові знімання та камеральні роботи
- теодоліт
- нівелір
- тахеометр
- курвіметр
- планіметр
- картографічна графіка і креслення
- фотограмметрія
- фотограмметричні прилади
- аерофотокосмічна зйомка та дистанційне зондування
- маркшейдерія графічних творів, та бути готовими охарактеризувати

Індивідуальні завдання

1. Визначитися з класифікацією географічних карт.
2. Класифікація за масштабом.
3. Класифікація за охопленням території.
4. Класифікація за змістом, за призначенням.
5. Поняття масштабу карти.
6. Загально-географічні і тематичні карти. Картографічні проекції.

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. За якими принципами класифікують карти та інші картографічні твори?
2. За якими ознаками класифікують географічні карти?
3. Чим відрізняються класифікації загально-географічних і тематичних карт?

ТЕМА 3. Туристична картографія – спеціальна картографічна дисципліна

Питання для обговорення

1. Значення для туриста знань з топографії та орієнтування на місцевості.
2. Практична потреба мандрівників у інформації – країнознавчого характеру та картографічному супроводженні подорожей.
3. Перші туристичні путівники і карти.

Самостійна робота

1. Зародження і розвиток туристичної картографії.
2. Поняття про туристичну картографію як стародавню науку.
3. Туристично-краєзнавчі плани, карти і схеми, їхні особливості.

Термінологічний словник

1. Вид карти, яка характеризує природні умови і ресурси за їхньою придатністю для конкретних видів туристичної діяльності
 - а) оцінні;
 - б) навчальні;
 - в) прогнозні;
 - г) рекомендаційні.
2. Вид карти, яка демонструє доцільність використання природних ресурсів для формування туристичного продукту та просування його на даній території – це
 - а) рекомендаційна карта;
 - б) оцінна карта;
 - в) навчальна карта;
 - г) прогностична карта.

Індивідуальні завдання

1. Спеціалізовані туристичні карти для автотуристів, кваліфікованого
2. туризму, екотуризму, відпочинкового туризму.
3. Карти туристичних атракцій.
4. Карти туристичної інфраструктури.
5. Карти туристичних занять і туристичних продуктів.
6. Плани міст.
7. Основні принципи і методи складання карт для різних видів туризму.

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Української картографічної служби – «Укргеодезкартографія».
2. Нові типи картографічних туристичних творів.
3. Підготувати на практичне заняття зразки сучасних картографічних творів та бути готовими охарактеризувати їх.

ТЕМА 4. Програма карти, засоби і способи картографічного зображення

Питання для обговорення

1. Ознайомлення з різними способами зображення на географічних картах.
2. Особливості зображення на туристичних картах.
3. Робота з атласом.
4. Елементи програми карти: завдання на розроблення карти.

5. Математична основа карти; зміст карти; легенда карти; картографічні джерела; географічні й статистичні характеристики. Картографічна знакова система.

Самостійна робота

1. Спосіб, що застосовується для передачі кількісних характеристик безперервних явищ, що поступово змінюються в просторі.
2. Способи зображення туристично-краєзнавчих об'єктів на туристичних картах, планах, картосхемах.
3. Опрацювання способів зображення на туристичних картах.

Термінологічний словник

1. Картографічне зображення
2. Зображувальні (графічні) засоби
3. Графічні символи
4. Позамасштабні умовні знаки

Індивідуальні завдання

Графічний символ, що формується різними зображувальними (графічними) засобами (точки, лінії, штрихи, колір):

- а) лінійні, тобто графічні символи, витягнуті завдовжки, з відносно малою товщиною (лінії, стрічки, смуги, стрілки, вектори);
- б) буквені та цифрові символи;
- в) графічні символи, різні за формою (кружок, трикутник, стилізований рисунок), розміром (кружечки різного діаметра, лінії різної товщини), структурою (кружок, поділений на сектори), орієнтацією (прямокутники, видовжені знизу вверх та зліва направо).
- г) колір (зорове сприйняття світла певного спектрального складу). кольоровий тон (червоний, жовтий, блакитний тощо), насиченість тону (наприклад, світло-червоний, червоний, темно-червоний, ще темніший), світлість тону, зорове сприйняття його яскравості (наприклад, жовтий колір сприймається світлішим за червоний).

Творчо-аналітичні та практичні завдання

Розробити для області поширення тих або інших явищ (різних видів рослин і тварин, орних земель і тому подібне), позначення на картах з оконтуренням ділянки суцільною або пунктирною лінією певного малюнка; фарбуванням або штрихуванням різноманіття прийомів оформлення,

поєднуючи на одній і тій же карті ряд ареалів, навіть якщо вони перекривають один одного за допомогою наступних способів зображення:

- а) ізоліній;
- б) значків;
- в) якісного фону;
- г) ареалів.

ТЕМА 5. Сучасний стан туристичної картографії в Україні

Питання для обговорення

1. Стан картографії туризму в незалежній Україні.
2. Створення української картографічної служби – Укргеодезкарто-графія».
3. Нові типи картографічних туристичних творів.
4. Сучасні цифрові туристичні карти для геоінформаційних систем.

Самостійна робота

1. Зародження і розвиток картографії. Поняття про туристичну картографію як стародавню науку.
2. Підготувати на практичне заняття зразки сучасних картографічних творів та бути готовими охарактеризувати їх.
3. Записати та знати визначення термінів термінологічного словника.

Термінологічний словник

- Нові типи картографічних творів.
- Туристичні атласи.
- Районні атласи земельних ресурсів.
- Атласи земельного кадастру.
- Серії карт сучасного і перспективного використання, охорони і поліпшення земель адміністративних районів, областей, території України.

Індивідуальні завдання

1. Туристично-красознавчі плани, карти і схеми, їхні особливості.
2. Туристичні картографічні матеріали. Характеристика основних туристичних картографічних матеріалів: географічні карти, плани лісокористування і землекористування, туристичні схеми і карти. Атласи автодоріг, спортивні карти.
3. Туристичні карти і просування туристичного продукту.

4. Основні принципи і методи картографічного моделювання територіальних.
5. Складання карт забезпечення розвитку індустрії туризму та регулювання туристичної діяльності.

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Складання науково-рекреаційної карти однієї із областей України на основі показників туристичної і готельної галузі (за варіантами). Завдання виконується на контурній карт.
2. Характеристика рекреаційної території (області, регіону) України за картами (за варіантами). Результати опрацювати в зошиті.

ТЕМА 6. Комплексні карти рекреації та туризму

Питання для обговорення

1. Методи, способи зображення на комплексних картах, стилі картографування.
2. Туристична карта: мета, вимоги, що ставлять до туристичної карти.
3. Класифікація туристичних карт.
4. Опис основи карти.
5. Топографічна основа туристичних карт.
6. Зміст легенди туристичної карти.
7. Специфіка легенди туристичної карти.
8. Спеціальні умовні позначення та їх використання на туристичній карті.

Самостійна робота

1. Топографічна основа, топографічні умовні знаки: шляхи сполучення; границі та межі; геодезичні пункти і т. д.
2. Фізико-географічні елементи (рельєф, рослинність і т. д.);
3. Соціально-економічні елементи (промислові, с/г та соціально-культурні об'єкти).

Термінологічний словник

- Територіальна система.
- Територіальний комплекс.
- Галузеве матеріальне виробництво.
- Сфера обслуговування.
- Виробничі зв'язки.
- Системне картографування.

Індивідуальні завдання

1. Зображення елементів і властивостей територіально-рекреаційних систем на туристичних картах.
2. Основні групи сюжетів науково-довідникових рекреаційних карт.
3. Види рекреаційно-туристичних карт.
4. Картографування рекреаційних систем.
5. Серія рекреаційних карт регіонів.

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Охарактеризувати спеціалізовану туристичну карту на основі наочного прикладу (на вибір студента). Виконання завдання занотувати в зошиті.
2. Розробити карту для одного із видів активного туризму (на вибір): походи вихідного дня (піші, кінні, водні, велосипедні, гірські, спелеотури, комбіновані тощо).
3. Створити карту туристичної атракції на вибір (для прикладу – Додаток В), а також зробити підбір джерельної бази, що використовувалась при складанні даної карти.

ТЕМА 7. Туристичні картографічні матеріали

Питання для обговорення

1. Характеристика основних туристичних картографічних матеріалів.
2. Географічні карти.
3. Легенда туристичної карти.
4. Спеціальні умовні позначення.
5. Аналіз і розробка науково-довідникових рекреаційних карт.
6. Аналіз і розробка карт для різних видів туризму.
7. Туристичні карти і просування туристичного продукту.
8. Комп'ютерні технології при складанні і виданні туристичних карт.
9. Картографічне забезпечення територіального планування туристичної індустрії.

Самостійна робота

1. Зображення елементів і властивостей територіально-рекреаційних систем на туристичних картах.
2. Основні групи сюжетів науково-довідникових рекреаційних карт. Види рекреаційно-туристичних карт.

3. Основні принципи і методи картографічного моделювання територіальних рекреаційних систем.
4. Серія рекреаційних карт регіонів.

Термінологічний словник

1. Оперативна функція карти.
2. Комунікативна функція карти.
3. Пізнавальна функція карти.
4. Конструктивна функція карти.

Індивідуальні завдання

1. Що відображає оцінна класифікація карт за практичною спеціалізацією в сфері туризму?
 - а) наявність, положення і стан об'єктів;
 - б) природні умови і ресурси за їхньою придатністю для конкретних видів
 - в) господарської діяльності або за сприятливістю для життя людей;
 - г) визначення заходів для охорони і поліпшення природних умов, а також доцільного використання природних ресурсів;
 - д) передбачення розвитку процесів у просторі й часі, майбутній хід природних явищ (ерозія, заболочування, і т. д.).
2. Що відображає рекомендаційна класифікація карт за практичною спеціалізацією в сфері туризму?
 - а) наявність, положення і стан об'єктів;
 - б) природні умови і ресурси за їхньою придатністю для конкретних видів господарської діяльності або за сприятливістю для життя людей;
 - в) визначення заходів з охорони і поліпшення природних умов, а також рекомендації з доцільного використання природних ресурсів;
 - г) передбачення розвитку процесів у просторі й часі, майбутній хід природних явищ (ерозія, заболочування, опустелювання і т. д.).
3. Що відображає прогнозна класифікація карт за практичною спеціалізацією в сфері туризму?
 - а) наявність, положення і стан об'єктів;
 - б) природні умови і ресурси за їхньою придатністю для конкретних видів господарської діяльності або за сприятливістю для життя людей;
 - в) визначення заходів з охорони і поліпшення природних умов, а також рекомендації з доцільного використання природних ресурсів;

- г) передбачення розвитку процесів у просторі й часі, майбутній хід природних явищ (ерозія, заболочування, опустелювання і т. д.).

Творчо-аналітичні та практичні завдання

Підготувати презентації:

1. Картографічне забезпечення територіального планування туристичної індустрії.
2. Картографічне забезпечення при оцінках туристичних ресурсів.
3. Картографічне забезпечення при оцінках локалізації туристичної інфраструктури.
4. Картографічне забезпечення при оцінках аналізів туристичного руху.
5. Картографічні моделі для потреб туристичної регіоналізації та інвестиційної оцінки території.

ТЕМА 8. Додаткові картографічні і описові матеріали

Питання для обговорення

1. Поняття про туристичний шлях,
2. Туристична траса,
3. Туристичний маршрут,
4. Паспорт туристичного шляху,
5. Туристичні знаки, реєстр туристичних шляхів,
6. Знакування туристичних шляхів,
7. Маршрутні смужки,
8. Схеми, графіки та діаграми,
9. Карти – врізки.
10. Фотографії характерних деталей ландшафту тощо,
11. Статистичний матеріал.

Термінологічний словник

1. Туристичний шлях
2. Туристична траса
3. Туристичний маршрут
4. Маршрутні смужки
5. Карти – врізки

Самостійна робота

1. Способи зображення туристично-краєзнавчих об'єктів на туристичних картах, планах, картосхемах.
2. Спеціалізовані туристичні карти для автотуристів, кваліфікованого туризму, екотуризму, відпочинкового туризму, карти туристичних атракцій, карти туристичної інфраструктури, карти туристичних занять і туристичних продуктів, плани міст.

Індивідуальні завдання

1. Написати есе на тему: «Взаємозв'язок туристичних карт та просування туристичного продукту».
2. Проаналізуйте інформаційно-рекламне забезпечення туристичних карт (базуючись на конкретному прикладі, завдання занотувати в зошиті).

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Відтворіть туристичний маршрут за допомогою додаткового матеріалу (схеми, фото, карти - врізки окремих ділянок маршруту).
2. Відтворити алгоритм розрахунку площі території та протяжності маршруту.
3. Прокладіть туристичний маршрут та розрахуйте його протяжність, виміряйте площу певної території та побудуйте профіль для гірського пішохідного походу.

ТЕМА 9. Знакування туристичних маршрутів на місцевості

Питання для обговорення

1. Опрацювання туристичних знаків та вміння зображувати їх графічно.
2. Вивчити позначки, що використовуються при знакуванні.
3. Вміти характеризувати топографічну карту та її умовні позначки.

Самостійна робота

1. Розкрийте поняття «орієнтування на місцевості».
2. Наведіть приклади орієнтування на місцевості за допомогою компасу, годинника та інших приладів.
3. Наведіть приклади орієнтування на місцевості за природними та антропогенними об'єктами.

Термінологічний словник

- Орієнтування загальне
- Орієнтування детальне
- Орієнтування комбіноване
- Орієнтування по лініям місцевості
- Азимут
- Магнітний меридіан
- Сторони горизонту

Індивідуальні завдання

1. Знакування туристичних маршрутів на місцевості.
2. Опрацювання туристичних знаків та вміння зображувати їх графічно. Вивчити позначки, що використовуються при знакуванні.
3. Вміти характеризувати топографічну карту та її умовні позначки.
4. Що відображає рекомендаційна класифікація карт за практичною спеціалізацією в сфері туризму?

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Розкрийте особливості умовних позначень карт для спортивного орієнтування.
2. Порівняйте зміст і умовні позначення топографічних карт і карт для спортивного орієнтування, заповнюючи таблицю 1:

Таблиця 1

Топографічна карта	Карта для спортивного орієнтування
1. Особливості компоновки	
2. Наявність картометричних графіків для магнітного схилення	
3. Зображення рельєфу	
4. Зображення рослинності	
5. Зображення гідрографічних об'єктів	
6. Зображення інших фізико-географічних та антропогенних об'єктів	
7. Інші відмінності чи спільні риси	

ТЕМА 10. Сучасні методи картографування

Питання для обговорення

1. Геоінформаційні технології в туризмі.
2. Інтернет-картографування.
3. Веб-картографування.
4. Оглядові портали Інтернет.
5. Геоматика як сучасний метод картографічних досліджень.

Термінологічний словник

- Геоінформаційні технології
- Дані, інформація, знання в геоінформаційних технологіях.
- Просторові дані
- Векторно-растрові ГІС.

Самостійна робота

1. Геоінформаційне забезпечення туристичної індустрії ГІС-технології і туристичні карти.
2. Використання нових інформаційних технологій при складанні і виданні карт.
3. Ознайомлення з вітчизняним і зарубіжним досвідом з розробки інформаційних туристично-картографічних продуктів.

Індивідуальні завдання

1. Програми, за допомогою яких здійснюється тематична туристична карта.
2. Цифрові туристичні карти для геоінформаційних систем.
3. Картографічні моделі для потреб туристичної регіоналізації та інвестиційної оцінки.

Творчо-аналітичні та практичні завдання

1. Розробити макет тематичної туристичної карти для однієї з програм, застосовуючи різні способи зображення.
2. Співставте способи зображення на тематичних картах і зображувальні засоби в ГІС.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів вищої освіти як один з компонентів навчального процесу є системою організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на підготовку за напрямками і спеціальностями фахівців відповідних освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів. Самостійна робота є основним способом засвоєння здобувачем навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

У зміст позааудиторної самостійної роботи включається підготовка до семінарів, лекцій, написання рефератів та курсових робіт та ін. Студенти навчаються одержувати теоретичні знання не тільки на лекціях і семінарах, але й шляхом самостійного засвоєння навчального матеріалу.

Самостійна робота забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: нормативними документами, підручниками, навчальними та методичними посібниками, науковими працями, статистичними матеріалами, інформаційно-довідковою літературою, конспектами лекцій, навчально-методичним комплексом тощо.

Завдання передбачають вивчення тем шляхом опрацювання наукової, навчально-методичної літератури. Здобувачам пропонується скласти конспекти та тези з метою підготовки до модульної контрольної роботи та екзамену. Важливою складовою самостійної роботи є підготовка до семінарських занять, яка повинна виконуватися студентами відповідно до завдань. До основних завдань з підготовки до семінарських занять належать: конспект чи тези питань з теми семінару, ведення словника, виконання практичних завдань (складання описів, характеристик тощо), порівняльний аналіз статистичних матеріалів, підготовка окремих повідомлень, рефератів, презентацій та інше. Перелік тем самостійної роботи, які є обов'язковими для вивчення, приведений нижче. Окрім зазначених тем, здобувачі можуть пропонувати інші теми у рамках цієї навчальної дисципліни.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Географічна карта і її властивості.
2. Картографічний метод дослідження; елементи географічної карти. Властивості карти.
3. Функції карти.
4. Класифікації географічних карт, види класифікацій.

5. Класифікацій географічних та туристичних карт за різними авторами. Зміст топографічної карти: фізико-географічні елементи (рельєф, рослинність і т. д.).
6. Соціально-економічні елементи (промислові, с/г та соціально-культурні об'єкти).
7. Шляхи сполучення, карти границі та межі.
8. Геодезичні пункти.
9. Топографічні умовні знаки.
10. Туристичні карти для різних видів туристичних занять, науково-довідникові туристичні карти.
11. Способи зображення туристично-красознавчих об'єктів на туристичних картах, планах, картосхемах.
12. Способи зображення туристично-красознавчих об'єктів на туристичних картах, планах, картосхемах
13. Опрацювання туристичних знаків та вміння зображувати їх графічно.
14. Позначення туристичних шляхів, поняття про туристичний шлях. Туристична траса, туристичний маршрут.
15. Паспорт туристичного шляху, реєстр туристичних шляхів.
16. Туристичні знаки. Знакування туристичних шляхів.
17. Зображення елементів і властивостей територіально-рекреаційних систем на туристичних картах.
18. Основні групи сюжетів науково-довідникових рекреаційних карт.
19. Види рекреаційно-туристичних карт.
20. Основні принципи і методи картографічного моделювання територіальних рекреаційних систем.
21. Серія рекреаційних карт регіонів.
22. Інформаційно-довідкове забезпечення туристичних карт.
23. Туристичні карти як різновидність реклами туристичного регіону і туристичного продукту.
24. Роль туристичних карт у просуванні туристичних продуктів.
25. Геоінформаційне забезпечення туристичної індустрії ГІС-технології і туристичні карти.
26. Використання нових інформаційних технологій при складанні і виданні карт.
27. Вітчизняний і зарубіжний досвід з розробки інформаційних туристично-картографічних продуктів.
28. Цифрові туристичні карти для геоінформаційних систем.

29. Картографічне забезпечення при оцінках туристичних ресурсів. Картографічне забезпечення при оцінках локалізації туристичної інфраструктури.
30. Картографічне забезпечення при оцінках аналізі туристичного руху. Картографічні моделі для потреб туристичної регіоналізації та інвестиційної оцінки території.
31. Стан картографії туризму в незалежній Україні.
32. Нові типи картографічних туристичних творів.
33. Цифрові туристичні карти для геоінформаційних систем.
34. Картографічне забезпечення територіального планування туристичної індустрії.
35. Характеристика основних туристичних картографічних матеріалів – навігаційні карти і посібники.
36. Способи зображення туристично-краєзнавчих об'єктів на туристичних картах, планах, картосхемах.

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Індивідуальні навчальні завдання мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання видаються студентам у терміни, передбачені робочим планом дисципліни, і виконуються кожним студентом самостійно при консультуванні викладачем. У випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання залучаються декілька студентів, в тому числі інших спеціальностей чи факультетів.

Видами індивідуальних навчальних завдань є: конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом; реферат з теми або вузької проблеми; виконання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми; розробка теоретичних або прикладних функціональних (діючих) моделей, явищ, процесів, конструкцій тощо; комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо; анотація прочитаної додаткової літератури з дисципліни, бібліографічний опис тощо; реферування іноземних текстів за фаховими темами; розробка навчальних та діагностичних тестових завдань тощо.

Студенти, які розпочинають вивчення дисципліни, на перших заняттях мають бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи з дисципліни, про перелік і обсяг завдань, терміни їх виконання і особливості

оцінювання, графік проведення консультацій, а також мають отримати методичні вказівки та індивідуальні завдання.

Одним з видів індивідуального (самостійного) завдання дисципліни є реферати з теми або вузької проблематики.

Мета реферату – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Орієнтовна структура індивідуального завдання: вступ – зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення; теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, на основі яких виконується завдання; методи – вказуються і коротко характеризуються методи роботи; основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо; висновки; список використаної літератури.

Форма контролю індивідуального (самостійного) завдання – перевірка реферату та обговорення на занятті. Питання на самостійну роботу виносяться на поточний та періодичний контроль.

Тематика рефератів

1. Роль карти в історії людства.
2. Туризм і картографування в Україні: взаємозв'язки і результати
3. Оновлення географічних карт: проблеми, методики, методи.
4. Тенденції і перспективи розвитку картографії та картографування.
5. Картографічні твори як історично-культурна спадщина в Україні.
6. Карти туристичної сфери: історія, методика розробки, досвід і сучасність.
7. Історичні карти: тематичні групи, методика та досвід складання.
8. Глобус як модель Землі.
9. Картографічні моделі.
10. Виробництво картографічної продукції.
11. Координатна сітка на картах: види, принцип побудови.
12. Способи вимірювання на топографічних картах.
13. Геодезична основа топографічної карти.
14. Типи картографічних підприємств.
15. Види азимутів та їх практичне застосування в туризмі.
16. Державна геодезична сітка.
17. Національна система відліку системи координат.

18. Роль картографії в становленні державного кордону України.
19. Роль картографії у визначенні географічного центру України.
20. Діяльність державної картографо-геодезичної служби України.
21. Комплексні картографічні твори у туризмі і рекреаційній діяльності.
22. Географічні назви на карті та їх стандартизація.
23. Настільні та професійні ГІС: найбільш потужні представники на ринку геоінформаційних технологій.
24. Карти культурної спадщини: тематика, методика досвід.
25. Соціально-економічні карти в Національному атласі України.
26. Екологічні соціально-економічні карти: тематичні групи, методика, досвід.
27. Сфери застосування ГІС у туризмі та інших галузях науки та економіки.
28. Роль картографії у рекреаційно-туристичній діяльності.
29. Картографічні засоби в управлінні туристичною діяльністю.
30. Взаємозв'язки розвитку туризму і картографування .
31. Картографічні способи зображення явищ на туристсько-рекреаційних картах.
32. Джерела інформації для складання карт в галузі туризму.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПЕРІОДИЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначення картографії, її структура і місце в системі наук.
2. Визначення, основні властивості і елементи географічних карт.
3. Класифікація географічних карт.
4. Інші картографічні твори.
5. Геодезична основа карт.
6. Масштаби географічних карт.
7. Номенклатура і рамки карт, компонування картографічних сіток.
8. Визначення і призначення картографічних умовних знаків, поняття про об'єкти картографування.
9. Предметний і понятійний зміст умовних знаків; переваги картографічних умовних знаків в порівнянні з картинними і фотографічними зображеннями.
10. Функції картографічних умовних знаків; поняття про картографічний образ.
11. Класифікація картографічних умовних знаків.
12. Спосіб локалізованих значків: загальні відомості, зображувані об'єкти, вживані графічні засоби.

13. Спосіб лінійних знаків: загальні відомості, зображувані об'єкти, вживані графічні засоби.
14. Спосіб ізоліній: загальні відомості, зображувані об'єкти, спосіб побудови, вживані графічні засоби; шкали пошарового забарвлення.
15. Кількісні характеристики способу ізоліній: шкала ізоліній.
16. Спосіб якісного фону: загальні відомості, зображувані об'єкти, спосіб побудови, вживані графічні засоби.
17. Спосіб кількісного фону: загальні відомості, зображувані об'єкти, спосіб побудови, вживані графічні засоби.
18. Спосіб локалізованих діаграм: загальні відомості, зображувані об'єкти, вживані графічні засоби, види використовуваних діаграм.
19. Точковий спосіб: загальні відомості, зображувані об'єкти, спосіб побудови, вживані графічні засоби.
20. Спосіб ареалів: загальні відомості, зображувані об'єкти, вживані графічні засоби.
21. Поняття про абсолютний і відносний ареал.
22. Спосіб знаків руху: загальні відомості, зображувані об'єкти, вживані графічні засоби.
23. Спосіб картодіаграм: загальні відомості, зображувані об'єкти, спосіб побудови, вживані графічні засоби, види використовуваних діаграм.
24. Спосіб картограм: загальні відомості, зображувані об'єкти, спосіб побудови, вживані графічні засоби.
25. Проблема «географічної недосконалості» способів картодіаграм і картограм, способи її рішення.
26. Спільне використання декількох способів картографічного зображення.
27. Проблема «географічної недосконалості» способів картодіаграм і картограм, способи її рішення.
28. Способи штрихів для зображення на географічних картах, принципи побудови, достоїнства і недоліки способів.
29. Загальні відомості про картографічну топонімію, її предмет і завдання.
30. Поняття про туристичну картографію як стародавню науку. Етапи розвитку картографії.
31. Найважливіші особливості туристичної картографії.
32. Класифікація туристичних карт: оглядові карти, плани визначних центрів і об'єктів туризму, маршрутні картосхеми.
33. Туристично-краєзнавчі плани, карти і схеми, їхні особливості.
34. Туристичні карти для різних видів туристичних занять.
35. Науково-довідникові туристичні карти.
36. Топографічно-туристичні карти.

37. Способи зображення туристично-краєзнавчих об'єктів на туристичних картах, планах, картосхемах.
38. Спеціалізовані туристичні карти для автотуристів, кваліфікованого туризму, екотуризму, відпочинкового туризму.
39. Карти туристичних атракцій.
40. Карти туристичної інфраструктури.
41. Карти туристичних занять і туристичних продуктів.
42. Плани міст.
43. Основні принципи і методи складання карт для різних видів туризму.
44. Інформаційно-довідкове забезпечення туристичних карт.
45. Туристичні карти як різновидність реклами туристичного регіону і туристичного продукту.
46. Роль туристичних карт у просуванні туристичних продуктів.
47. Геоінформаційне забезпечення туристичної індустрії ГІС-технології і туристичні карти.
48. Використання нових інформаційних технологій при складанні і виданні карт.
49. Вітчизняний і зарубіжний досвід з розробки інформаційних туристично-картографічних продуктів.
50. Картографічне забезпечення при оцінках туристичних ресурсів.

6. ПРИКЛАДИ ПРАКТИЧНИХ РОБОТ

ТЕМА 1. Загальні відомості про географічні карти

Практична робота 1

Види та типи соціально-економічних карт, їх класифікація

Мета роботи

1. Закріпити знання студентів у питаннях розвитку соціально-економічної картографії як у світі, так і в Україні.
2. Закріпити знання про джерела інформації щодо створення соціально-економічних карт.
3. Закріпити знання студентів у питаннях типізації, класифікації та видів соціально-економічних карт.

Порядок виконання роботи

1. Дати визначення соціально-економічної картографії.
2. Визначити наукові напрями, з якими пов'язана соціально-економічна картографія.
3. Класифікувати соціально-економічні карти за такими ознаками:
 - а) за територіальним охопленням;
 - б) за призначенням;
 - в) за масштабом;
 - г) за тематикою та змістом;
 - д) карти різних функціональних типів.

Джерела інформації

1. Конспект лекцій із курсу «Соціально-економічна картографія».
2. Жупанський Я. І., Сухий П. О. Соціально-економічна картографія. Тернопіль, 1997. – 274 с.
3. Руденко Л. Г. Картографічне обґрунтування територіального планування. – К.: Наукова думка, 1984.
4. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика. Одеса, 2005.

Практична робота 2

Способи та методи зображення на тематичних картах

1. Визначте застосовані картографічні способи і графічні засоби зображення явищ на вказаній тематичній карті. Результати запишіть у таблицю, побудовану за вказаним зразком:

Аналіз картографічного зображення (назва карти)

Таблиця 2

Назва атласу	Назва карти	Явища і об'єкти позначені на карті	Характер розміщення явищ і об'єктів	Застосовані графічні засоби для зображення явищ і об'єктів	Використані картографічні способи зображення явищ і об'єктів

2. Для вказаних викладачем двох тематичних карт виконайте порівняльний аналіз структури їх легенд, особливостей компонування зображення, характеру застосування графічних засобів і картографічних способів відображення об'єктів і явищ.
3. Складіть короткий порівняльний аналіз вказаних двох тематичних карт та з'ясуйте особливості передання якісних, кількісних і динамічних характеристик позначених об'єктів і явищ. Порівняльний аналіз виконайте за такою схемою: назва, місце і рік видання, масштаб і проекція, елементи географічної основи, особливості змісту, графічні способи і засоби зображення кількісних і якісних характеристик явищ та об'єктів.
4. Проаналізуйте зміст, оформлення та класифікуйте вказаний тематичний географічний атлас, дотримуючись такої схеми аналізу: особливості графічного оформлення і структури атласу; характер застосування графічних засобів і картографічних способів зображення явищ; можливе використання; класифікація за змістом, призначенням і територіальним охопленням.

Практична робота 3

Масштаби карт

Мета роботи

1. Закріпити знання студентів в поняттях географічна карта і її властивості.
2. Закріпити знання студентів щодо картографічних методів дослідження.
3. Закріпити знання студентів щодо елементів географічної карти; властивостей карти; функції карти.
4. Закріпити знання студентів щодо класифікація географічних карт: за масштабом, за охопленням території, за змістом, за призначенням.
5. Масштаби карт.

Практичне завдання 1. Обчисліть відстань на місцевості $L = ?$, якщо відомі масштаб карти і довжина відрізка на карті (l).

Масштаб на карті	Довжина відрізка	Відстань на місцевості
1 : 5 000	$l = 4 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 25 000	$l = 6 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 1 000 000	$l = 4 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 2 000 000	$l = 3 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 5 000 000	$l = 2,5 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 10 000	$l = 2 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 50 000	$l = 5 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 500 000	$l = 2 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 10 000	$l = 4 \text{ см}$	$L = ?$
1 : 25 000	$l = 3 \text{ см}$	$L = ?$

Практичне завдання 2

Дати словесне вираження числовим масштабам	Іменований масштаб замінити числовим
1 : 25	в 1 см. 5 см
1 : 50	в 1 см. 50 м
1 : 500	в 1 см. 250 м
1 : 1 000	в 1 см. 3 км.
1 : 50 000	в 1 см. 500 км
1 : 200 000	в 1 см. 600 м
1 : 5 000 000	в 1 см. 10 км
1 : 25 000	в 1 см. 1 км
1 : 10 000	в 1 см. 40 км
<i>Наприклад: 1 : 30 – в 1 см 30 см</i>	<i>Наприклад: в 1 см 5 см – 1 : 5; в 1 см 600 м – 1 : 60 000</i>

Практична робота 4

Туристичне спеціальне знакування

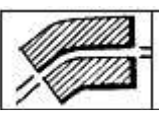
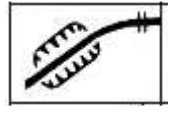
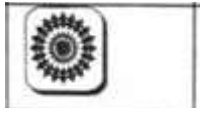
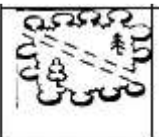
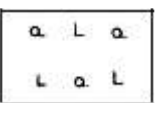
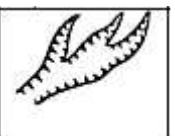
Завдання 1. Опрацювання туристичних знаків та вміння зображувати їх графічно.

Вивчити позначки, що використовуються при знакуванні. Вміти характеризувати топографічну карту та її умовні позначки.

Завдання 2. Провести аналіз та порівняння категорії туристичних шляхів: міжнародні, національні, регіональні та місцеві, результати занотувати у зошиті.

Завдання 3. Заповніть таблицю 3.

Таблиця 3

Умовний знак	Назва та характеристика об'єкта	Умовний знак	Назва та характеристика об'єкта
			
			
			
			
			
			
			
			

Завдання 4. Дайте коротку характеристику наступних визначень:

туристичний шлях	паспорт туристичного шляху
туристична траса	туристичні знаки
туристичний маршрут	

Практична робота 5

Туристичні шляхи та їх знакування

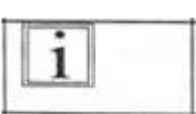
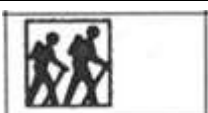
План роботи

1. Поняття про туристичний шлях, туристичну трасу, туристичний маршрут, паспорт туристичного шляху, туристичні знаки, реєстр туристичних шляхів, знакування туристичних шляхів.
2. Класифікація та опис туристичних знаків.
3. Правила встановлення туристичних знаків на маршрутах.
4. Туристичні знаки: підтверджувальні, індивідуально-вказівні, попереджувальні; об'єднання знаків.
5. Інструкція зі закування туристичних шляхів (загальні положення).
6. Категорії туристичних шляхів: міжнародні, національні, регіональні та місцеві.
7. Знакування маршрутів оздоровчого туризму.
8. Маркування агроосель і лісових туристичних об'єктів, рекреаційних пунктів тощо.
9. Нитки знакування туристичних шляхів: пішохідних, велосипедних (національні і регіональні).

Завдання 1. Підготувати презентацію на тему «Туристичні знаки. Знакування туристичних маршрутів та шляхів».

Завдання 2. Заповніть таблицю 4

Таблиця 4

Умовний знак	Назва та характеристика об'єкта	Умовний знак	Назва та характеристика об'єкта
			
			
			
			
			

Практична робота 6

Легенда туристичної карти. Спеціальні умовні позначення

Основні поняття роботи

1. Поняття про спосіб картографічного зображення.
2. Основні способи зображення на тематичних і туристичних картах.
3. Спосіб значків. Способи якісного і кількісного фону.
4. Способи лінійних знаків і знаків руху.
5. Крапковий спосіб.
6. Способи локалізованих діаграм, картодіаграм та картограм.
7. Особливості використання способів зображення на туристичних картах.

Завдання 1. Дати опис одного з способів зображення на туристичних картах (на вибір студента).

Завдання 2. Підготувати одну із туристичних карт (туристична карта області, регіону, окремого об'єкта). Розробити карту маршруту для одного із екскурсійних турів (готовий екскурсійний тур обирається студентом, тури не повинні повторюватись). На маршруті вказати туристичні об'єкти, використовуючи туристичні умовні знаки.

Завдання 3. Створити карту туристичної атракції на вибір (для прикладу – Додаток 1), а також зробити підбір джерельної бази, що використовувалась при складанні даної карти.

Додаток 1

**Приклад туристичної карти атракції дендропарку «Нескучне»,
м. Тростянець**

Практичне заняття 7

Аналіз і розробка науково-довідникових рекреаційних карт

1. Зображення елементів і властивостей територіально-рекреаційних систем на туристичних картах.
2. Основні групи сюжетів науково-довідникових рекреаційних карт.
3. Види рекреаційно-туристичних карт.
4. Основні принципи і методи картографічного моделювання територіальних рекреаційних систем.
5. Серія рекреаційних карт регіонів.

Завдання 1. Складання науково-рекреаційної карти однієї із областей України (табл.) на основі показників туристичної і готельної галузі (за варіантами). Завдання виконується на контурній карті.

Завдання 2. Характеристика рекреаційної території області, регіону, (табл. 5) України за картами (за варіантами). Результати записати у зошиті.

Таблиця 5

1.	Вінницька область	13.	Миколаївська область
2.	Волинська область	14.	Одеська область
3.	Дніпропетровська область	15.	Полтавська область
4.	Донецька область	16.	Рівненська область
5.	Житомирська область	17.	Сумська область
6.	Закарпатська область	18.	Тернопільська область
7.	Запорізька область	19.	Харківська область
8.	Івано-Франківська область	20.	Херсонська область
9.	Київська область	21.	Хмельницька область
10.	Кіровоградська область	22.	Черкаська область
11.	Луганська область	23.	Чернівецька область
12.	Львівська область	24.	Чернігівська область

Практична робота 8

Картографічне забезпечення територіального планування туристичної індустрії

1. Картографічне забезпечення при оцінках туристичних ресурсів.
2. Картографічне забезпечення при оцінках локалізації туристичної інфраструктури.
3. Картографічне забезпечення при оцінках аналізів туристичного руху. Картографічні моделі для потреб туристичної регіоналізації та інвестиційної оцінки території.

Завдання 1. Підготувати презентацію: «Картографічне забезпечення територіального планування туристичної індустрії».

Тестові завдання:

1. Об'єкти обслуговування туристів відносяться до:
 - а) загально-географічних елементів;
 - б) об'єктів туризму;

- в) туристичної інфраструктури;
 - г) об'єктів екскурсій.
2. Дороги, залізниці, транспортні магістралі зображуються за допомогою:
- а) способу лінійних знаків;
 - б) способу ареалів;
 - в) способів ліній руху;
 - г) секторних діаграм.
3. Значковим способом зображення на карті позначаються:
- а) автодороги;
 - б) населені пункти;
 - в) лісові масиви;
 - г) річки.
4. Що відображає інвентаризаційна класифікація карт за практичною спеціалізацією?
- а) наявність, розташування і стан об'єктів;
 - б) природні умови і ресурси за їхньою придатністю для конкретних видів господарської діяльності або за сприятливістю для життя людей;
 - в) визначення заходів для охорони і поліпшення природних умов, а також доцільного використання природних ресурсів;
 - г) передбачення розвитку процесів у просторі й часі, майбутній хід природних явищ (ерозія, заболочування, опустелювання і т. д.).
5. Розділ картографії, який вивчає географічні назви з точки зору правильності передачі їх на карті, називається:
- а) картографічним джерелознавством;
 - б) картографічною інформатикою;
 - в) картознавством;
 - г) картографічною топонімікою.
6. Який із способів є основним способом складання (створення) топографічних карт?
- а) лабораторний;
 - б) на основі проведення землевпорядних робіт;
 - в) на основі аерофотозйомки;
 - г) на основі використання існуючих топокарт більшого масштабу.
7. Для зображення яких об'єктів застосовують на карті спосіб якісного фону?
- а) для зображення на карті об'єктів, що мають точкову прив'язку;
 - б) для зображення на карті природних і соціально-економічних витягнутих об'єктів; 37

- в) для відображення якісних відмінностей у межах одиниць адміністративно-територіального устрою або районування поданої на карті території;
 - г) для відображення на карті кількісних відмінностей всієї території, що картографується.
8. Для зображення яких об'єктів застосовують на карті спосіб локалізованих знаків?
- а) для зображення на карті об'єктів, що мають точкову прив'язку;
 - б) для зображення на карті природних і соціально-економічних витягнутих об'єктів;
 - в) для відображення якісних відмінностей всієї поданої на карті території;
 - г) для відображення на карті кількісних відмінностей всієї території, що картографується.
9. Процес науково обґрунтованого відбору та узагальнення даних про об'єкти для відображення їх на карті називають:
- а) картографічною інформацією;
 - б) картографічною генералізацією;
 - в) проектуванням карти;
 - г) створенням карти.
10. Дані геодезії використовуються в картографії для:
- а) визначення астрономічних координат пунктів;
 - б) розрахунків картографічних проекцій;
 - в) оновлення і уточнення топографічних карт;
 - г) оформлення картографічних сіток.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Доценко Л. М., Остраух В. І. Основи геоінформаційних систем і технологій: нав. посібник. К.: КНУ імені ДНВП «Картографія», 2013. – 184 с.
2. Доценко Л. М., Гончаренко О. С. Топографічне картографування: навчальний посібник. К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. – 88 с.
3. Кравців С. С., Войтків П. С., Кобелька М. В. Картографія : навч. посібн. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 191 с.
4. Лозинський В. В., Андрейчук Ю. М. Картографо-топографічний словник-довідник: навч. посіб. під науковою редакцією професора І. П. Ковальчука. Київ ; Львів : НУБІП Україна ; ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 256 с.
5. Методичні вказівки та завдання з картографії. С. С. Кравців, П. С. Войтків, М. В. Кобелька. Львів, 2012. 20 с.
6. Романів А. С. Підкорення Монблану. Географія та економіка в рідній школі. Науково-методичний журнал №12 (202) Грудень 2018. С. 42–45.
7. Хаєцький Г. С., Стефанков Л. І. Картографія з основами топографії. Частина І. Топографія: Навчальний посібник для студентів географічних спеціальностей педагогічних університетів. Вінниця, ВДПУ, 2014. – 132 с.
8. Федій О. А., Шуканова А. А. Туристична картографія : навч. метод. посіб. Полтава, 2020. 74 с.
9. Шевченко Р. Ю. Картографія: Електронний підручник. Київ: ЦНМВ «Кий», 2015. – 230 с.
10. Шевченко Р. Ю. Картографічні технології в туризмі: Навчально-методичний посібник. Київ: КиМУ, 2014. – 79 с.
11. Beggs B. A., Mull R. F., Renneisen M. and Mulvaney M. A. Recreation Facility Management. 2023. 368 p.
12. Bordoloi S., Fitzsimmons J. & Fitzsimmons M. Service Management: Operations, Strategy, Information Technology, 10th Edition. McGraw-Hill, 2023. 544 p.
13. Falade G. O., Omotoba N. I., Orimaye J. O. Commercial Recreation Management. NOUN Press. 2022. 155 p.
14. Gisco A., Ancarani F. Wellness Marketing: New strategies for new trends. Egea, 2014. 154 p.
15. Melchor S. SPA & Wellness Marketing: Discover how to create a successful and profitable SPA through Marketing. 2022, 172 p.

Додаткова література

1. Вавричин М., Дашкевич Я., Кришталович У. Україна на стародавніх картах. Кінець XV – перша половина XVII ст. К.: Картографія, 2004. – 208 с.
2. Гладкий О. В. Методика картографічної інтерпретації туристично-краєзнавчого маршруту. Фізичне виховання, спорт і туристсько-краєзнавча робота в закладах освіти: Збірник наукових праць. – додаток до гуманітарного вісника ДВНЗ «Переяслав Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, ФОП Домбровська Я. Н., 2017. – С. 183–188.
3. Гладкий О. В. Особливості розробки картографічного зображення туристичного маршруту. Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю факультету міжнародного туризму та управління персоналом Запорізького національного технічного університету, м. Запоріжжя, 30–31 березня 2017 р. : в 2 т. / колектив авторів ; за заг. ред. проф. В. М. Зайцевої ; Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя : «Просвіта», 2017. – Т. 1. – С. 80–82.
4. Гладкий О. В. Досвід сучасних технологій туристично-краєзнавчого картографування. Перспективи розвитку туризму в Україні та в світі: управління, технології, моделі: колективна монографія. Видання третє за наук. ред. проф. Матвійчук Л. Ю. Луцьк, ІВВ Луцького НТУ, 2017. – С. 10–22.
5. Коротун С. І., Романів А. С. Геоінформаційні системи в екологічному туризмі. Регіональні геоекологічні проблеми в умовах сталого розвитку. Збірник наукових праць IV Міжнар. наук.-практ. конференції (Рівне, 22–24 вересня 2020 р.). Голова редкол. проф. Д. В. Лико [та ін.]. Рівне: видавець О. Зень, 2020. – С. 99–102
6. Книш М. М. Суспільно-географічна картографія: навчально- методичний посібник. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 136 с.
7. Національний атлас України. Наукові основи створення та їх реалізація / За ред. Л. Г. Руденка. К.: Академперіодика, 2007. - 408 с.
8. Ратушняк Г. С. Топографія з основами картографії : Навч. посібник. К : Центр навчальної літератури, 2003. – 208 с.
9. Романів А. С. Барановська А. О. Територіальна структура готельного господарства Рівненщини. Туризм: наука, освіта, практика. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 50-ої річниці створення Рівненського відділу Українського географічного товариства у Національному університеті водного господарства та природокористування (м. Рівне, 24–25 квітня 2020 р.) / редкол.:

- В. С. Мошинський, Н. Б. Савіна, М. О. Клименко, С. І. Коротун та ін. Рівне: НУВГП, 2020. С. 200–205.
10. Романів А. С. Деякі аспекти практичного застосування ландшафтного картографування в дослідницькій роботі учнів. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. Вінниця: Антекс, 2001. – Випуск 2. – 240 с. – С. 72–75.
 11. Жупанський Я., Джаман В. Головні етапи картографування західноукраїнських земель (на початку ХХ ст.). Історія української географії. Тернопіль: Підручники і посібники, 2000. – Випуск 2 – С. 88-93.
 12. Ляшенко Д. О. Картографія з основами топографії: навч. посіб. К. : Наукова думка, 2008. – 184 с.

Нормативні документи

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс]: Закон України № 2801-ХІІ від 19.11.92 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/stru>.
2. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення [Електронний ресурс] : Закон України 2168–VIII від 19.10.2017 – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>.
3. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12#Text>
4. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
5. Про культуру [Електронний ресурс] : Закон України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-19#Text>
6. Про курорти [Електронний ресурс]. : Закон України № 2026-III від 05.10.2000 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.
7. Про рекламу : закон України від 03.07.1996 № 270-96/ВР із змінами та доповненнями від 04.02.2021. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Про телебачення і радіомовлення [Електронний ресурс] : Закон України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text>
9. Перелік населених пунктів, віднесених до курортних [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України № 1391 від 15 грудня 1997 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-97-%D0%BF>.
10. Про затвердження переліку водних об'єктів, що відносяться до категорії лікувальних [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 1499 від 11 грудня 1996 – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1499-96-%D0%BF>.

Електронні інформаційні ресурси

1. Все про туризм. Туристична бібліотека. URL: [http:// infotour.in.ua /](http://infotour.in.ua/)
2. Державна служба статистики України. URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державне агентство розвитку туризму України.
URL: <http://www.tourism.gov.ua/>
4. Карти сайту університету Берклі: [http: // www.lib.berkeley.edu/EART/ x-ussr/ukraine.html](http://www.lib.berkeley.edu/EART/x-ussr/ukraine.html).
5. Науково-дослідний інститут Геодезії і картографії:
[http: // gki.com.ua/ua/terms](http://gki.com.ua/ua/terms).
6. Офіційний портал Верховної ради: [http: // www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
7. Світовий банк в Україні. URL: <http://www.worldbank.org.ua/>

ДОДАТКИ

1. Принципи класифікації карт

- **Класифікація карт – це система яка представляє сукупність карт, які ділять (доводять до порядку) за якоюсь вибраною ознакою.**
- **Класифікації необхідні для інвентаризації, зберігання, складання списків та каталогів, наукової систематики та для полегшення пошуку необхідних карт, складання банків даних та картографічних інформаційно-географічних систем.**
- **В якості основи для класифікації можливо вибрати будь-яку властивість карти: масштаб, тематику, епоху складання, мову, спосіб географічного оформлення та видання карти та ін.**

Класифікація повинна відповідати визначеним вимогам:

- **класи карт виділяють за суттєвими ознаками;**
- **класифікація повинна бути послідовною, тобто поступовий перехід від загального до часткового;**
- **на кожному рівні розподілу вибирають тільки одну ознаку класифікації;**
- **класифікація повинна бути повною, окремі підрозділи в сукупності повинні охоплювати всю систему карт в цілому;**
- **класифікація повинна мати признаки резервності т. є. мати змогу включати в себе нові види (класи) карт.**

2. Класифікація карт за масштабом.

За масштабом карти розподіляють.

- плани – 1 : 5 000 та крупніше
- крупномасштабні – 1:10 000 – 1 : 200 000;
- середньомасштабні – 1 : 200 000 до 1 : 1 000 000 включно;
- мілкомасштабні - 1 : дрібніше 1 000 000

3. Класифікація карт за територіальним охопленням

За територіальним охопленням в якості найбільшого територіального охопту виділяють: карті Сонячної системи та зіркового неба, далі карти планет, в тому числі Землі. Далі карти крупних планетарних структур для Землі це карти материків та океанів, а після цього всі інші класифікації:

3. Класифікація карт за територіальним охопленням

- за адміністративно-територіальним устроєм;
- за природними регіонами;
- за економічними регіонами;
- за історичними регіонами

Приклади карт за територіальним охоптом

Сонячна система

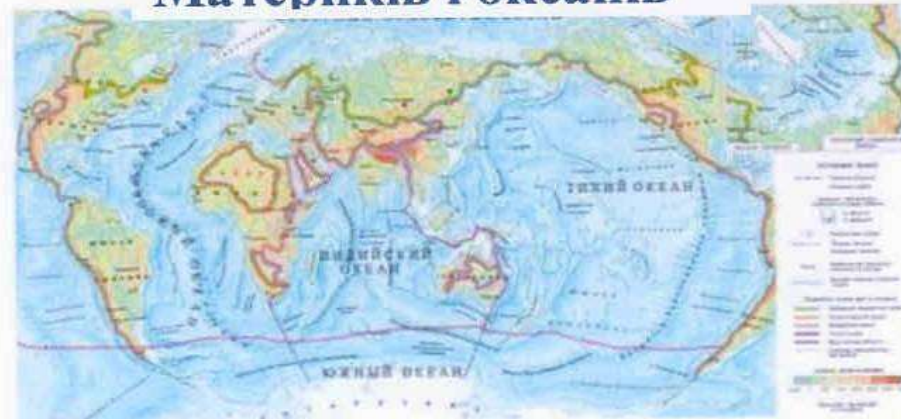
Земна поверхня

Карта півкуль

Материків і океанів

Варіанти карт за територіальним охоптом

Країни

Міські території (райони)

Територіальні
одиниці

Населені пункти

4. Класифікація карт за значенням

За значенням карти ділять на:

- багатocільові або універсальні (топографічні);
- спеціальні (**навчальні**, туристичні, наукові, прогнозні).

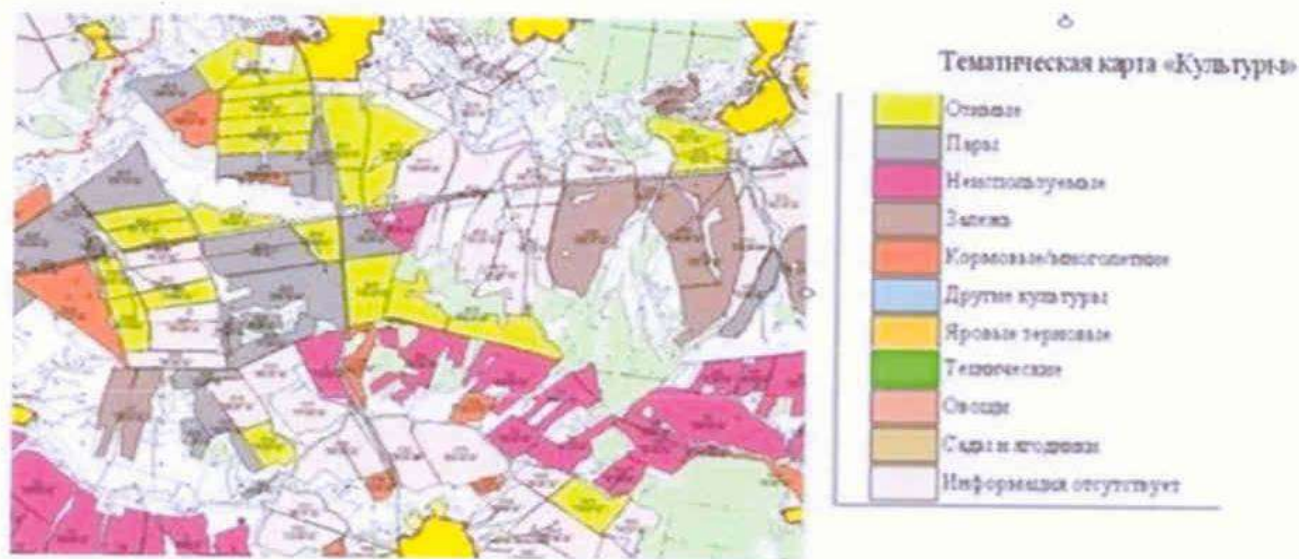
5. Класифікація карт за змістом

А. Загально-географічні

- **обзорні** – до них відносять мілкомасштабні від 1:1 000 000 та більш мілкі.
- **обзорно-топографічні** – до них входять середньо-масштабні – від 1:200 000 до 1:1 000 000
- **топографічні** – до них входять крупномасштабні від 1: 200 000 і крупніше

Б. Тематичні карти.

Це найбільш обширна та різноманітна категорія карт природних та суспільних (соціальних та економічних) явищ, їх поєднань та комплексів. Зміст карт визначається тою або іншою конкретною темою

Б. Тематичні карти

Фізико-географічні (карти природних явищ)

Загальні фізико-географічні

Геологічні : тектонічні та
корисні копалини

Геофізичні – земного
магнетизму

Карти рельєфу:
гіпсометричні

Метеорологічні – кліматичні

Ґрунтові карти

Карти тваринного та
рослинного світу

Соціально-економічні (карти суспільних явищ)

Населення : склад населення,
зайнятість населення

Економічні (господарства):
природні ресурси,
промисловість, сільське
господарство лісове
господарство, транспорт,
будівництво, торгівля.

Обслуговування: обслуговува
ння, наука та культура

Політико – адміністративні

Історичні

В. Спеціальні карти

Навігаційні карти

Кадастрові карти

Карти технічні

Проектні карти

6 Види картографічних творів

6.1.

Глобуси – кулясті моделі Землі, планет, або небесної сфери що обертаються з нанесеним на них картографічним зображенням. Глобуси мають масштаб, систему меридіанів, та паралелей, зображення приведено в загальноприйнятій системі умовних позначень.

6.2.

Блок-діаграми - трьохмірні пласкі картографічні малюнки, які поєднують у собі зображення якоїсь поверхні з повздовжній поперечними та вертикальними розрізами

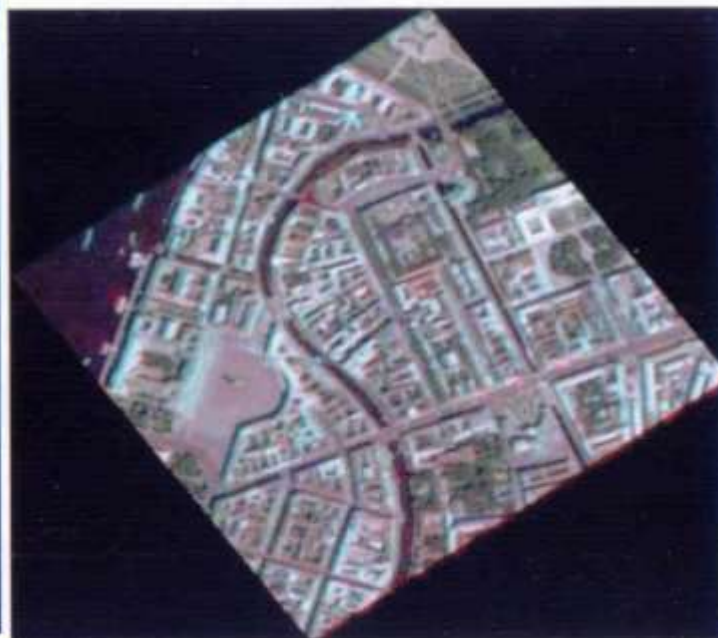
- Лісове господарство (5 %)
- Землеустрій, геодезія і картографія (12%)
- Нафтогазова сфера (8%)
- Екологія (3%)
- ГІС (6%)
- Заклади освіти (5 %)
- Містобудування (3%)
- Проектні установи (16%)
- Державне управління (6%)
- Постачальники даних, апаратних та програмних засобів (23%)
- Інші (13%)

6.3.

Анаглифічні карти (анагліфи)

– карти друковані двома взаємно доповнюючими кольорами (наприклад, синьо-зеленим та червоним) з паралектисним зміщенням, так що два зображення утворюють стерео пару.

6.4. Фотокарти карти – карти які поєднані з фотозображенням. Для їх виготовлення поліграфічні відтиски з фото планів поєднують з картографічним зображенням окремих елементів місцевості (з координатною сіткою, горизонталями, підписами та ін.) або з тематичним змістом (геологічна будова, ландшафти і т.д.).

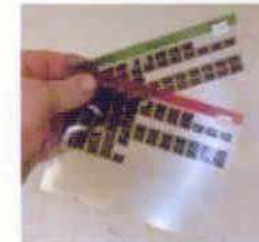
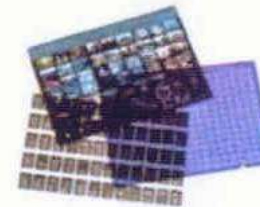
Ортофотокарти, підкреслюють, що при їх складанні фотозображення перетворюють в ортогональну проекцію. Якщо основою є космічні знімки то такі карти називають

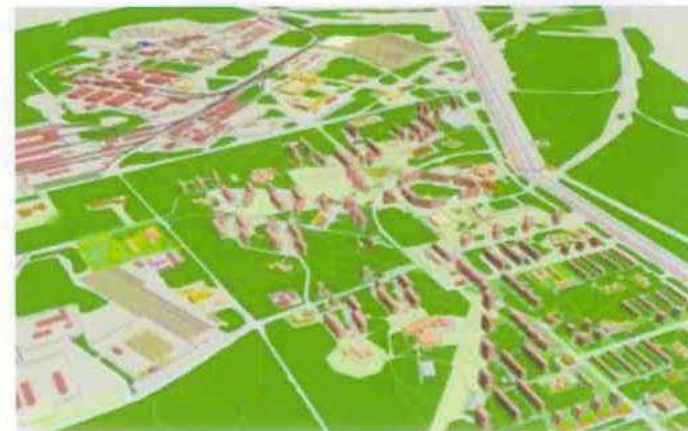
6.5. *Карти-транспаранти* – карти, друковані на прозорій плівці та застосовуються для проектування на екран.

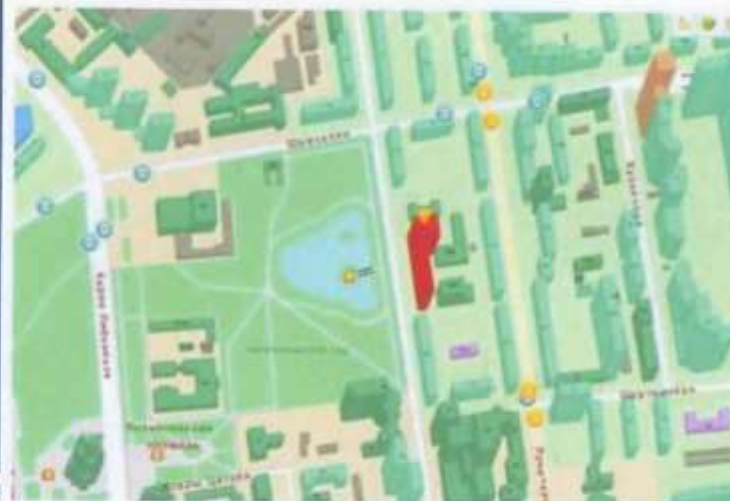
6.6. *Карти на мікрофішах* – мініатюрні копії карт або атласів, на фото та кіноплівці.

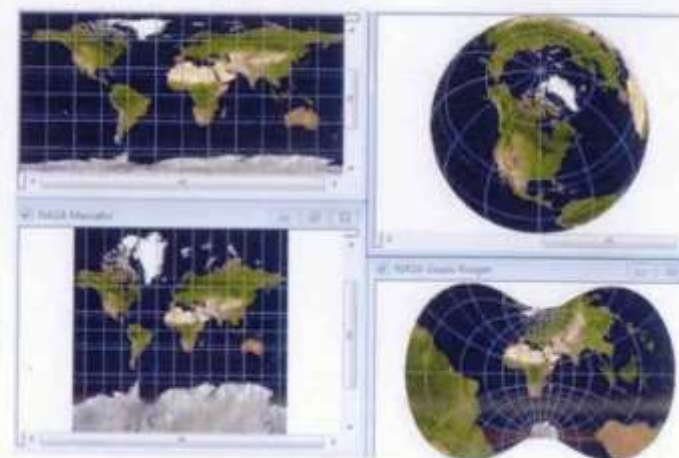
6.7. *Цифрові карти* – цифрові моделі об'єктів, які представлені у вигляді закодованих в числовій формі планових координат X та Y

6.8. Електронні карти – цифрові карти, візуалізовані в комп'ютерному середовищі з використанням програмних і технічних засобів в прийняти проекціях, системах умовних знаків при дотриманні встановленої точності і правил оформлення.

6.9. Картографічні анімації – динамічні послідовності електронних карт, які передають на екрані комп'ютера динаміку, еволюцію об'єктів і явищ що зображують, а також їх переміщення у часі та просторі.

Навчальне видання

ТУРИСТИЧНА КАРТОГРАФІЯ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до курсу
здобувачам геолого-географічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності ІЗ/242 Туризм і рекреація

Електронне практичне видання

Укладачі:

Шашеро Антоніна Миколаївна
Приходько Зоя Володимирівна

В авторській редакції

Затв. авт. 16.06.2026. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.
Обсяг 2 МБ. Зам. № 3144.

Видавець:

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Змієнка Всеволода, буд. 2, м. Одеса, 65001, Україна
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8592 від 23.03.2026 р.
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua